

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

info@mkm.ee

Martti.Kalvik@mkm.ee

Meie 04.06.2024 nr 4/94

Ettepanekud „Majanduspoliitika plaani“ 2025. aasta ja järgnevate aastate tegevuskavade koostamiseks

Lugupeetud Tiit Riisalo!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) esitab järgnevalt esmased ettepanekud selle kohta, millised tegevused peaksid sisalduma 2025. aasta ja järgnevate aastate tegevuskavades, et liikuda majanduspoliitika plaanis kirjas oleva visiooni poole kahekordistada aastaks 2035 Eesti majandus. Järgnevad tegevused ei ole prioriteetsuse järjekorras ning tegemist ei ole ammendava loeteluga.

Elektrienergia lõpphind tarbijale

Eestis tegutsevate elektrointensiivsete ettevõtete kui ka tulevaste investeeringute Eestisse meelitamise raames on väga oluline, et Eestis oleks stabiilne ja võrreldes lähiregiooniga samas suurusjärgus elektrienergia lõpphind (elektri hind + võrgutasu + maksud + taastuenergia tasu). Üheks kiireks lahenduseks on see, kui juriidilisest isikust elektrienergia tarbijad või vähemalt elektrointensiivsed elektritarbijad ei peaks maksma taastuenergia tasu või siis kehtestatakse taastuenergia tasule teatud hinnalagi. Taastuenergia tootjatele tuleb saamata jääv tulu hüvitada riigieelarvest. Kindlasti tuleb jätkata ka muude tegevustega, mis avaldavad pikaajalises plaanis positiivset mõju elektrihinna stabiilsusele ja mõistlikule hinnatasemele.

Planeeringud ja loamenetlused

Kiiresti tuleb leida lahendusi, et erinevate planeeringute ja lubade menetlemise protsess muutuks ettevõtjate jaoks oluliselt kiiremaks.

Kohalike omavalitsuste ettevõtlusmotivatsioon

Täna on mitmete sektorite (nt tööstus, maavarade kaevandamine, jäätmekäitlus) jaoks probleemiks see, et kohalikud omavalitsused on vastu teatud tootmisüksuste rajamisele omavalitsuse territooriumile. Põhjus peitub selles, et omavalitsus ei saa sellest mingit rahalist tulu, sest omavalitsuste tulu sõltub peamiselt üksikisiku tulumaksust, mis on seotud inimese elukoha, mitte töökohaga. Probleemi lahendamiseks tuleks omavalitsustes tekitada rahalist motivatsiooni, et nad ei oleks vastu töökohtade loomisele. Teeme ettepaneku muuta füüsiliste isikute tulumaksu jaotamise põhimõtet selliselt, et pool omavalitsusele laekuvast tulumaksust laekuks füüsilise isiku

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3500 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENDI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

elukohajärgsele omavalitsusele ja teine pool töökohajärgsele omavalitsusele. Võib kaaluda ka lahendust, kus üleminek uuele põhimõttele toimub etappide kaupa, et omavalitsustel oleks rohkem aega muudatusega kohaneda. Lisaks võib ette näha teatud erisusi, et leevendada ääremaadel asuvate omavalitsuste tulubaasi võimalikku vähenemist. Kokkuvõtteks motiveeriks selline muudatus omavalitsusi suuremale koostööle piirkonna ettevõtjatega ning soodustama töökohtade teket valla/linna territooriumil.

Paindlik tööjõuturg

Iganädalase puhkeaja ja igapäevase puhkeaja osas tuleb töölepingu seaduses võimalikult kiiresti taastada regulatsioon, mille kohaselt on graafikuga töötaja katkematu puhkeaeg nädalas vähemalt 36 tundi ja teistel töötajatel vähemalt 47 tundi. Euroopa Kohtu otsusest C-477/21 tulenevalt on hetkel katkematu puhkeaeg graafikuga töötajate osas 47 tundi ja teistel töötajatel 59 tundi. Samas ELi miinimumnõue on graafikuga töötajate osas 35 tundi ning vähemalt 13 ELi liikmesriiki on ka miinimumnõudest lähtunud.

Töölepingu seadus peab võimaldama töölepingu pooltel sõlmida paindlikumaid kokkuleppeid tööaja osas. Kehtiva seaduse kohaselt peab tööaeg olema kokku lepitud konkreetse numbrina (näiteks pool koormust ehk 20 tundi nädalas), kuid lubatud pole kokkulepe, et tööaeg on 20-30 tundi nädalas. Suurem paindlikkus võimaldab töölepingu pooltel paremini arvestada teineteise huvide ja vajadustega.

Töölepingu seadust tuleb muuta selliselt, et tähtajalist töölepingut on lubatud sõlmida ilma mõjuva põhjusega. Lisaks tuleb töölepingu seaduses muuta paindlikumaks tähtajalise töölepingu järjestikuse sõlmimise ja pikendamise piirangut, et tähtajaline tööleping ei muutuks nii kergesti tähtajatuks. Need muudatused annavad töölepingu osapooltele suurema paindlikkuse ning võimaldavad vähendada võlaõiguslike lepingute kasutamist, millega võib kaasneda töötajate madalam kaitse.

Välistööjõud

Järgnevatel aastatel tehtavad välismaalaste seaduse muudatused ei tohi ebamõistlikult piirata ega muuta bürokraatlikumaks välismaalaste töötamist Eestis.

Tuleb leida lahendus liiga väikese sisserände piirarvuga seonduvale probleemile. Üheks lahenduseks on sisserände piirarvu suurendamine. Teiseks lahenduseks on teatud välismaalaste või teatud ametite välja arvamine sisserände kvoodi alt. Näiteks võiks kvoodi alt välja arvata nende välismaalaste elamisload, kelle osas on OSKA raportite kohaselt alapakkumine ja kelle väljaõpetamine on ajamahukas ning eeldab eelteadmisi (nt insenerid, seadme- ja masinaoperaatorid). Kolmas lahendus, Kaubanduskoda on varasemalt korduvalt välja pakkunud lahendust, et kui välismaalane tuleb Eestisse tööle nõu usaldusväärse tööandja juurde, siis sellisel juhul ei lähe tema elamisloa sisserände piirarvu alla. Selleks tuleb paika panna usaldusväärse tööandja kriteeriumid. Selline võimalus annab usaldusväärsetele ettevõtjatele kindlustunde, et kui neil peaks vaja minema välistööjõudu, siis nad saavad lihtsalt ja kiiresti välistööjõudu palgata. Neljanda lahendusena võiks kvoodi alt vabastada välismaalased, kes tulevad tööle äriühingusse, kes tänu uuele investeringule on loonud Eestisse vähemalt teatud arvu uusi töökohti.

Näiteks kui äriühing teeb Eestisse 100 miljoni eurose investeeringu ja loob selle raames 50 uut töökohta, siis võiks sel äriühingul olla võimalus võtta kvoodiväliselt tööle välismaalasi, kui neid töökohti ei õnnestu täita kohalike töötajatega. Siin võib kaaluda ka teatud piirmäära kehtestamist, et kui suure osa uutest töökohtadest võib katta kvoodiväliselt välismaalastega. Selline lahendus tagab, et äriühingu jaoks on mõnevõrra maandatud risk, et pärast investeeringu tegemist ei leita uutele töökohtadele sobivaid töötajaid.

Teiseks välistööjõuga seotud kitsaskohaks liiga väikese sisserände piirarvu kõrval on teatud sektorite jaoks Eesti keskmise palga maksmise nõue. Eelkõige on see väljakutse nende sektorite jaoks, kus keskmine palk jääb alla Eesti keskmise. Samuti võib praegune nõue olla takistuseks teatud regioonides. Eesti keskmise palga nõude asemel võiks kaaluda näiteks sektori keskmise palga nõude kehtestamist.

Kindlasti tuleb edasi minna ka välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga, mis võimaldab välismaalasel ja tema tööandjal suhelda riigiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning aitab muuta tõhusamaks järelevalvet välismaalaste ja nende tööandjate osas.

Bürokraatia

Kuigi nii Eesti kui ka EL on võtnud eesmärgi vähendada halduskoormust, siis ettevõtete tunnetus on, et viimastel aastatel on halduskoormus pigem suurenenud kui vähenenud. Arvestades õigusaktide hulka, mis on hiljuti EL-s vastu võetud või mida plaanitakse selle aasta jooksul vastu võtta, siis on oodata halduskoormuse kasvu ka järgnevatel aastatel. Seetõttu tuleb lähiaastatel pingutada, et teatud kohtades ka bürokraatiat vähendada. Teeme ühe konkreetse ettepaneku halduskoormuse vähendamiseks. Praegu peab tööandja osutama kohtutäiturile töötasu arestimisakti alusel sisuliselt tasuta või sissenõudmise teenust. Seejuures on tegemist tööandja jaoks üsna keerulise ja ajakuluka protsessiga. Tööandja peab arvutama, kui suur osa töötaja töötasust tuleb kinni pidada ning tegema õigetes summas ülekandeid õigete kohtutäiturite arvelduskontodele. Eelkõige on arvutamine keeruline olukorras, kus ühe töötaja kohta on saadetud mitu arestimisakti ning töötasust ei piisa võlgnevuse katmiseks. Täna süsteemi tuleks muuta selliselt, et kohtutäitur hüvitab tööandjale töötasu arestimisakti täitmisega seotud kulud või teeb kohtutäitur ise tööandja eest vajalikud arvutused või tööandja annab kohtutäiturile teada, mis kontole ta töötaja palga kannab ning kohtutäitur teeb muud tegevused ise.

Ettenähtavuse suurendamine

Täna on ettevõtete jaoks suureks väljakutseks see, et nii õiguskeskkonna kui ka muude tegurite ettenähtavus on väga madal. See tekitab ettevõtetes ebakindlust ning vähendab investeerimisjulgust. Seega tuleb lähisaastatel pingutada selle nimel, et ettenähtavus ja seeläbi ka ettevõtete kindlustunne suureneks. Ettenähtavust võib aidata suurendada koostamisel olev kliimakindla majanduse seaduse eelnõu. Ettenähtavust aitaks suurendada ka see, kui Eestis tekiks pikaajaline loodusvarade (sh maavarad ja puit) kasutamise kokkulepe, mille fookuses on loodusvarade siseriiklik väärindamine. Ettevõtjate jaoks on äärmiselt oluline ka maksukeskkonna ettenähtavus ja stabiilsus.

Õigusloome

Ettevõtlusvaldkonda otseselt või kaudselt puudutavate uute õigusaktide väljatöötamisel tuleb senisest rohkem rõhku pöörata kvaliteetsele mõjuanalüüsile, et oleks võimalik paremini aru saada, millised mõjud kaasnevad eelnõuga ning kas ja kuidas aitab eelnõu kaasa Eesti ettevõtete konkurentsivõime kasvule. Vähemalt olulisema mõjuga eelnõude puhul tuleb vaadata ka meie lähiriikide praktikat. Kui eelnõu avaldab pigem negatiivset mõju Eesti ettevõtete konkurentsivõimele, siis on küsitav, kas on mõistlik sellist eelnõud üldse edasi menetleda. Lisaks on äärmiselt oluline, et uute õigusaktide väljatöötamisel vaadatakse ka erinevate eelnõude kumulatiivset mõju. Täna on sageli levinud praktika, et kui üks eelnõu suurendab vähesel määral halduskoormust ja kulusid siis tuakse välja, et mõju on väheoluline, aga keegi ei analüüsi seda, et samal ajal on koostamisel veel mitu sarnast eelnõud ning nende koosmõju võib juba osutada hoopis negatiivsemaks.

Suurinvesteeringu toetusmeede

Arvestades praegust julgeoleku ja majanduspoliitilist olukorda, siis tuleb olemasoleva suurinvesteeringu toetusmeetme tingimusi muuta investorite jaoks oluliselt heldemaks. Näiteks tuleks kordades tõsta praegust maksimaalset toetuse osakaalu, mis on hetkel kolm miljonit eurot.

Rail Baltic

Jätkuma peab Rail Balticu arendamine.

Rahaülekanded kolmandatesse riikidesse

Oleme viimase paari aasta jooksul saanud korduvalt tagasisidet ettevõtetelt, kes teevad ELi liikmesriikide kõrval koostööd ka kolmandate riikidega, et väga keeruline on teha rahaülekandeid kolmandates riikides asuvate ettevõtetega. Ühelt poolt küsib pank sageli väga detailset infot tehingu kohta, kuid vahel ei piisa ka detailse info andmisest, et pank lubaks rahaülekannet teha. Seetõttu peavad ettevõtted loobuma kolmandate riikide ettevõtetega tehingute tegemisest või siis tuleb otsida alternatiivseid lahendusi pangaülekannete tegemiseks. Hea oleks, kui lähiajal õnnestuks seda probleemi vähemalt leevendada.

Kaubanduskoda soovib ka edaspidi olla kaasatud majanduspoliitika plaani järgnevate aastate tegevuskavade väljatöötamise protsessi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Marko Udras

marko.udras@koda.ee 6040070